

misionelním šetření dne 18. ledna 1921, v němž se zdůrazňuje, že stavební stav domu hrozí stálým nebezpečím a že důkladná oprava v zájmu bezpečnosti obyvatelů domu je příkazem nutnosti, jakož i z výpovědí svědků, že dřívější majitel domu pro chatrnost domu požádal o udělení povolení k přestavbě domu, že mu povolení k přestavbě bylo dne 27. ledna 1921 uděleno, a že přestavba záležela v tom, že průčelí a postranní stěny bytu žalovaného byly strženy pro nebezpečí sesutí, betonem podezděny a znovu vystavěny. Že se dále staly změny a obnovy u příslušenství bytu žalovaného a že podkroví, jež dříve nebylo vystavěno, bylo vybudováno o dvou komorách. Odvolací soud, naprosto nedbaje ustanovení § 414 c. ř. s., projevil názor, že nesmí si býti povšimnuto okolností, týkajících se stavby, jichž žalobkyně výslovně neuvedla, jež však za průvodního řízení vyšly na jevo, tedy zjištění, že stavba byla podniknuta pro chatrnost budovy a průčelí a postranní stěny bytu žalovaného strženy pro nebezpečí sesutí, že byly betonem podezděny a znova vystavěny. Tento názor jest však pochybený. Soud má si naopak při rozhodování povšimnouti všeho, co za ústního přelíčení vyšlo najevo, tedy i takových okolností, o nichž zvěděl pouze z průvodních spisů nebo ze seznání některého svědka (srov. poznámky min. spr. k § 414 c. ř. s. a rozhodnutí čí. sb. n. s. 151). Odvolací soud nesměl tedy z formálního důvodu jím uvedeného přehlédnouti výsledek průvodního řízení a zjištění na něm založená, nesměl tedy své rozhodnutí opírat pouze o ona zjištění, jež odpovídala výslovným udáním žalobkyně, nýbrž měl — byl-li toho názoru, že údaje žalobkyně o rozhodných skutečnostech jsou neúplné, podle předpisu § 182 c. ř. s. působiti k tomu, aby skutkový podklad byl podle pravdy zjištěn. Odvolací soud se však v důsledku svého mylného pojetí, týkajícího se použití zjištění prvního soudu, nevyslovil o tom, zda nechal tato zjištění jen z uvedeného formálního důvodu nepovšimnutými, jinak je však uznává za bezvadná, a zda považuje tato zjištění, pokud by byla položena rozhodnutí za základ, za dostatečná.

Čís. 7699.

Věřitel jest ve smyslu poslední věty § 1364 obč. zák. zodpověden i rukojmímu a plátcí.

(Rozh. ze dne 17. ledna 1928, R I 895/27.)

Žalobce domáhal se na žalovaném rukojmím a plátcí zaplacení pohledávky. Žalovaný namítl započtením pohledávku na náhradu škody, ježto se žalobce nedomáhal včas zaplacení na hlavním dlužníku, na jehož jmění byl mezi tím vyhlášen úpadek, čímž byl žalovaný připraven o postižní nárok proti hlavnímu dlužníku. Procesní soud prvního stádia vyhověl žalobě a neuznal, že jest po právu vzájemná pohledávka namítaná započtením. Odvolací soud zrušil napadený roz-

sudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, znovu o ní jednal a rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Při rozboru právní otázky nižšími soudy různě řešené, zda žalovaný František T., jenž se zavázal za pohledávku žalobcovu jako rukojmí a plátce (§ 1357 obč. zák.), má proti žalobci námitku podle § 1364 obč. zák., zda tedy netoliko rukojmí, nýbrž i rukojmí a plátce může vznést námitku váhavosti, uplatňuje stěžovatel v podstatě, že pro rukojmího a plátce podle § 1357 obč. zák., jenž ho výslovně označuje jako spoludlužníka, který ručí rukou společnou a nerozdílnou, platí všeobecné předpisy o koreálních dlužních poměrech, jež samy o sobě v poměru k věřiteli vylučují každé zvláštní právo, a že ustanovení § 1357 obč. zák. může mít toliko ten význam, by ručení rukojmího a plátce proti ručení obyčejného rukojmího bylo zoslabeno, že tedy již ani proto rukojmím a plátcem proti věřiteli nemohou příslušet výhody, příslušející obyčejnému rukojmímu, a že účelem tohoto zákonného předpisu nemůže jen býti, by rukojmí a plátce zbaven byl námitky, již i proti obyčejnému rukojmímu snadno, již mimosoudní upomínkou pohledávky, lze předejít. K tomu dlužno podotknouti toto: Ustanovení § 1357 obč. zák., podle něhož ten, kdo se zavázal jako rukojmí a plátce, ručí jako spoludlužník rukou nerozdílnou za celý dluh, nemá toho významu, že by takovému závazku odňata byla povaha rukojemství a tento závazek změněn byl v takový poměr, jaký je proti tomu, kdo od prvopočátku byl dlužníkem. Též ten, kdo se zavázal jako rukojmí a plátce, zůstává rukojmím a platí pro něho všechna zákonná ustanovení o poměru rukojemském, pokud je lze uvést v soulad s předpisem § 891 obč. zák. Vzdání se podpůrnosti ručení, jež je v každém převzetí rukojemství jako »rukojmí a plátce«, nemění ničeho na akcesorní povaze rukojemství. Uvedení § 891 v poslední větě § 1357 obč. zák., na něž poukazuje dovolatelka, může znamenati pouze tolik, že to, co ustanoveno jest v § 891 obč. zák., použití je na »rukojmího a plátce«, že žalobce má proti »rukojmímu a plátcem« totéž právo volby v zažalování, jež přísluší podle § 891 obč. zák. věřiteli proti koreálnému dlužníku. Zákon uvádí toliko § 891 obč. zák. a není v zákoně poukazu, že též všechny ostatní předpisy o koreálních dlužích, obzvláště §§ 893—896 obč. zák. platiti mají pro upravenou § 1357 obč. zák. povinnost platební, kterouž podle její podstaty sluší míti za rukojemství. Tomu, že zákon nezamýšlí prohlášení »jako rukojmí« absorbovati zcela prohlášením »jako plátce« a rukojemství nahraditi čistě koreálním poměrem závaznosti, svědčí i to, že § 1357 obč. zák. zachoval označení »hlavní dlužník« a »rukojmí«, dále, že by § 1357 obč. zák. neměl ve spojení s dvorským dekretem ze dne 19. září 1837, sb. z. s. čís. 229 žádného smyslu, kdyby pominutí závazku jako »rukojmí a plátce« mělo býti posuzováno podle §§ 893 a násl. obč. zák. a nikoli podle §§ 1363 a násl. obč. zák. Při opačném nazírání nebylo by

také lze si vysvětliti, proč zákon tento poměr závazkový zařadil mezi ustanovení o utvrzení práv a závazků, zejména mezi ustanovení o rukojemství a nikoli do druhé hlavy třetího dílu občanského zákona o změně práv a závazků. Ba bylo by vůbec nesrozumitelné, proč občanský zákon vsunul do § 1357 obč. zák. zvláštní druh rukojemského závazku, poněvadž při úplném na roveň postavení rukojmího a plátce se solidárním dlužníkem postačily by úplně předpisy §§ 1344, 1347, 888 až 896 obč. zák. Poukaz dovolatele na § 1103 obč. zák., který ustanovuje, že uvedeně tam přenechání vedení hospodářství není pachtovní, nýbrž společenskou smlouvou, není případné a nemůže vyvrátiti to, co bylo tu řečeno, poněvadž § 1103 obč. zák. přímo vylučuje, by zmíněné tam ujednání bylo považováno za smlouvu pachtovní, kdežto § 1357 obč. zák. udržuje v platnosti závazek jako závazek rukojemství. Rukojmí a plátce je v poměru k věřiteli, t. j. ohledně práva z pohledávky mu příslušejícího ovšem na roveň postaven hlavnímu solidárnímu dlužníku, liší se však od něho již ohledně postižných práv proti hlavnímu dlužníku, jež se řídí podle ustanovení platných pro rukojemství a nikoliv podle norem všeobecně platných pro solidární závazek a jež též věřitel oproti rukojmímu a plátci nesmí zmařiti. Z této úvahy vysvítá též vratkost nejběžnější námitky proti názoru tu hájenému, již užito též v rozhodnutí čis. 12.614 a čis. 816 Gl. U., dále v rozhodnutí ze dne 3. března 1926 Ob I 65 (č. 153 Zentralblatt für die juristische Praxis, červen 1926) k odůvodnění opačného náhledu, totiž námitky, že věřitel může sprostiti hlavního dlužníka ručení, aniž by to na ručební povinnosti rukojmího a plátce něco změnilo, že tedy ani tvrzená váhavost věřitelova nemůže odůvodniti námitku ve smyslu § 1364 obč. zák., jež by žalovaného osvobozovala z platební povinnosti. Neboť, propustí-li věřitel hlavního dlužníka ze závazku, jedná ovšem v rámci propůjčeného mu práva, předpokládajíc, že se to prokazatelně nestane na újmu spoludlužníka, nemá však, a o to tu jde, právo nedbalostí dáti dojít k tomu, že se rukojmí a plátce nemůže hojiti na hlavním dlužníkovi, jenž se v mezidobí stal neschopným k placení, neboť také poměr rukojmího a plátce podléhá všeobecnému příkazu šetření poctivosti a důvěry, jenž předpokládá, že se v cizích věcech vynaloží péče řádného hospodáře (§ 1297 obč. zák.). Také rukojmímu a plátci musí tedy příslušetí táž práva jako obyčejnému rukojmímu při prokázané liknavosti věřitelově ve vymáhání pohledávky (§ 1364 obč. zák.). Konečně nelze přehlédnouti, že podle povahy věci dlužno rozoznávati mezi právním poměrem oněch spoludlužníků, kteří již při vzniku dluhu konkurovali jako spoludlužníci (§ 891 obč. zák.), a právním poměrem oněch, kdož stali se spoludlužníky později, přistouпивše k vůli upevnění práv věřitelových ke jsoucímu tu již závazku jako dlužníci. Tito posléz uvedení poskytlí do jisté míry sami věřiteli úvěr a jsou plátcí cizího dluhu. Při placení cizího dluhu poskytuje zákon plátci určitá práva (§ 1358 obč. zák.) a vyhrazuje mu jistotu, které věřitelé sami požívají (§ 1360 obč. zák.). Také »rukojmí a plátce« zaručuje se za cizí dluh a musí proto též pro něho platiti tato ustanovení a nelze seznati, proč by byl právě on vyloučen z práva uplatňovati liknavost

věřitelovu (§ 1364 obč. zák.). Tomuto zde zastávanému výkladu nasvědčuje ostatně převážně též nauka (srv. Hasenöhrl Obligationsrecht, § 80, pozn. 118, Ehrenzweig, System des österreichischen allgemeinen Privatrechtes, § 307 I., Krčmář, Právo obligační str. 238, Krasnopolští, Lehrbuch des österreichischen Privatrechtes str. 233. Srv. též Nippel sv. 8 str. 289 a násl. o právech rukojmího a plátce; opačné mínění odůvodňuje Stubenrauch 1899, II. sv., str. 715, pozn. 2. toliko poukazem na svrchu zmíněné rozhodnutí čis. 12.614 Gl. U.) Srv. dále poznámky Ohmeyerovy ku v poslední době k věci vyšlému rozhodnutí víd. nejvyššího soudu ze dne 6. července 1926 Ob. II. 572 čis. 270, Zentralblatt für die juristische Praxis, sešit 10/1926, v němž uznáno je akcessorní ručení rukojmího a plátce, konečně Plankův komentář k německému občanskému zákoníku str. 1398, III. 2, z jehož vývodů při nejmenším vysvítá, že novější zákonodárství po případech soudnictví (judikatura) osvojila si tu zastávaný výklad.

Čís. 7700.

Byla-li ve vyrovnání stanovena sročnost první splátky vyrovnací kvoty v určité době po přijetí vyrovnání, jest lhůtu počítati teprve od doby, kdy bylo vyrovnání právoplatně potvrzeno vyrovnacím soudem.

Splátka vyrovnací kvoty byla zapravena včas, byla-li ve lhůtě vplacena u poštovního úřadu na šekové konto věřitelovo, jenž dal dlužníku za tím účelem složenku poštovní spořitelny.

(Rozh. ze dne 19. ledna 1928, R I 1046/27.)

Vyrovnáním, jež bylo potvrzeno vyrovnacím soudem usnesením ze dne 3. června 1927, zavázal se vyrovnací dlužník zaplatiti věřitelům 35½ % kvoty. První splátka byla sročná 3 měsíce po přijetí vyrovnání. Soud první stolice povolil vymáhajícímu věřiteli usnesením ze dne 19. září 1927 exekuci ku vydobytí celé pohledávky, ježto první splátka kvoty nebyla zapravena v tříměsíční lhůtě. Návrh dlužníka, by byla exekuce zrušena, soud první stolice zamítl, rekursní soud exekuci zrušil. Důvody: Vymáhající strana opírá svůj nárok o dobu splatnosti první vyrovnací kvoty dnem 3. září 1927 hledíc k tomu, že vyrovnání bylo potvrzeno usnesením krajského soudu ze dne 3. června 1927. Ale tento den nepřichází v úvahu, nýbrž teprve den, kdy usnesení potvrzující vyrovnání nabylo právní moci, neboť teprve tímto dnem nastávají právní účinky vyrovnání. V tom směru poukázati sluší k ustanovení § 174 konk. ř. a § 63 vyr. ř., podle nichž jako den doručení platí den, kdy usnesení bylo na soudní desce vyvěšeno, a to se stalo podle obsahu vyrovnacích spisů dne 7. června 1927. Tímto dnem nestalo se však potvrzení vyrovnání ještě právoplatným, nýbrž teprve uplynutím čtrnáctidenní lhůty podle § 176 konk. ř. a § 63 vyr. ř., tedy dnem 21.